

CZU 54.06

STUDIUL COMPARATIV AL LEGISLAȚIILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE ADMINISTRATIVE, CIVILE ȘI PENALE PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI

Sergiu, TUREȚCHI,
 Doctorand
 Universitatea de Studii Europene

În Republica Moldova, formarea și dezvoltarea legislației ecologice a fost și continuă să fie influențată de mai mulți factori externi, determinați de procesele obiective ale globalizării și internaționalizării problemelor ecologice. În acest context, este de remarcat că armonizarea legislației și racordarea ei la modelele recunoscute pe plan internațional constituie un principiu important al procesului de dezvoltare a legislației ecologice naționale.

La modul general, infracțiunile ecologice (deci, acele infracțiuni care aduc atingere regimului de protecție dreptului mediului) au fost definite ca fiind fapte prin care se poluează mediul sau acțiuni (inacțiuni) prin care direct sau indirect se aduce atingere intereselor de protecție cantitativă sau calitativă a factorilor de mediu.

Cuvinte-cheie: protecția mediului, infracțiune ecologică, răspundere civilă, administrativă, penală.

COMPARATIVESTUDY OF NATIONAL AND INTERNAȚIONAL ADMINISTRATIVE, CIVIL AND PENAL LAWS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION

Sergiu, TUREȚCHI
 Phd, Student
 University of European Studies

In the Republic of Moldova, the formation and development of ecological legislation has been and continues to be influenced by several external factors determined by the objective processes of globalization and the internationalization of ecological problems. In this context, it is worth noting that harmonizing legislation and linking it to internationally recognized models is an important principle of the process of developing national environmental legislation.

In general, ecological offences (therefore, those offences that alter the environmental law protection regime) have been defined as acts that cause environmental pollution or actions (inactions) that directly or indirectly alter quantitative or qualitative protection of environmental factors.

Keywords: environmental protection, environmental crime, civil, administrative, criminal liability.

Introducere. Starea mediului ambiant și utilizarea durabilă a resurselor naturale influențează condițiile de creștere economică, nivelul și calitatea vieții populației. Utilizarea irațională a resurselor naturale în ultimii ani a condus la reducerea productivității potențialului natural și a avut un impact distructiv asupra mediului înconjurător, în special asupra resurselor acvatice, aerului, solurilor și biodiversității. Lipsa unor stații funcționale de epurare au provocat diminuarea considerabilă a calității apelor de suprafață, cum ar fi cea a râurilor mici, precum și a apelor subterane, ceea ce influențează, în mod direct, asupra sănătății populației. Intensificarea procesului de defrișare a fâșiilor de protecție și

a pădurilor a condus la înrăutățirea calității solului, iar problema colectării, separării și prelucrării deșeurilor provenite din activitățile economice și menajere rămâne în continuare a fi una dintre sursele principale de poluare a mediului, în deosebi pentru localitățile rurale. Aceste sunt doar câteva dintre reperatele pe care le putem invoca atunci când vorbim despre poluarea mediului.

Conștiința de mediu este considerată în doctrină ca fiind una dintre cele mai importante căi de realizare a cointeresării protecției și dezvoltării mediului. Realitatea confirmă însă, că această conștiință ecologică sau este doar în formare la multe persoane, sau lipsește, iar consecințele negative

asupra mediului sunt evidente. Din aceste motive, se apează la legislație pentru suplinirea lipsei acestei conștiințe și pentru educarea oamenilor, chiar pe cale coercitivă. [20]

Scopul studiului constă în analiza cadrului normativ cu privire la protecția mediului, a modului de funcționare a acestuia, precum și elucidarea politicii statului în domeniul protecției mediului înconjurător.

Rezultatele obținute. Un aspect important pe care politica statului ar trebui să se concentreze îl constituie soluționarea problemelor de mediu, drept consfințit de Constituția Republicii Moldova, în articolul 37, prin care statul garantează dreptul fiecărui cetățean la un mediu

înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate. Or, protecția mediului înconjurător (denumit în continuare mediu) constituie o prioritate națională, care vizează în mod direct condițiile de viață și sănătatea populației, realizarea intereselor economice și social-umane, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății pe viitor.[6]

În același timp, Protecția mediului constituie o obligațiune generală a locuitorilor țării, ei fiind datori:

a) să respecte legislația cu privire la protecția mediului și să protejeze mediul, să folosească rațional resursele naturale, să nu lezeze drepturile și interesele altor beneficiari ai resurselor naturale, să semnaleze operativ autoritățile pentru mediu sau organizațiile ecologice despre daunele provocate naturii de persoanele fizice și juridice;

b) să contribuie la amenajarea teritoriilor, la crearea aliniamentelor de arbori și arbuști și a spațiilor verzi, să nu admită distrugerea acestora, să nu polueze teritoriul, unde activează sau locuiesc, precum și

c) să recupereze pierderile și să repare prejudiciul cauzat mediului și populației. [6]

În domeniul protecției mediului, pentru atingerile aduse acestuia prin săvârșirea de fapte legale, dar și pentru daunele ecologice produse, s-a impus necesitatea stabilirii răspunderii juridice, și ori de câte ori se constată un prejudiciu ecologic, în scopul reparării integrale, se apelează la normele răspunderii civile. În cadrul răspunderii civile se sancționează, în general, o conduită reprobabilă, antisocială a subiecților de drept (persoane fizice și juridice) care prin faptele lor ilicite produc pagube mediului în ansamblul său [19]. Drept temei pentru acționarea în justiție îl constituie art. 91 din Legea privind protecția mediului înconjurător care prevede că *persoanele fizice*

și juridice sunt obligate a recupera daunele și prejudiciile produse prin încălcarea a prezentei legi în modul și măsurile stabilite de legislația în vigoare.

Dauna ecologică se consideră orice vătămare care aduce atingere tuturor factorilor de mediu, sub o formă sau alta, cu efecte reversibile și cu consecințe greu de stabilit.

Pentru a antrena răspunderea civilă în dreptul mediului, prejudiciul trebuie să întrunească anumite condiții: - să fie patrimonial; - să fie cert; - să fie determinat ca întindere și valoare.[14, p. 544-545]

Victima prejudiciului ecologic este întotdeauna mediul, deoarece specificul răspunderii civile în dreptul mediului constă în faptul că prejudiciul este cauzat mediului, în caz că prejudiciul ecologic ar fi creat omului și bunurilor sale, s-ar angaja instituția răspunderii civile delictuale proprie dreptului civil. Deși daunele ecologice se răsfrâng în cele din urmă asupra omului, raportul de cauzalitate este cel dintre fapta ilicită și modificarea adusă mediului, indiferent dacă aceasta a condus sau nu la prejudicierea unor persoane. Tocmai în aceasta constă specificul răspunderii pentru prejudiciile cauzate mediului.

Poluatorul mediului poate fi, în termeni generali, orice persoană fizică sau juridică, precum și natura. În termeni juridici, poluator al mediului este acea persoană care a cauzat prejudiciu mediului și care răspunde juridic pentru consecințele negative ale faptelor sale (acțiuni-inacțiuni) produse mediului. Ca subiect al raportului juridic de mediu, poluatorul este acea persoană care răspunde atât pentru pagubele cauzate prin poluare (în calitate de poluator), cât și pentru faptele de încălcarea normelor juridice de mediu fără consecința poluării (în calitate de subiect de drept).

În acest sens menționăm art. 1410 CC care incriminează *răspunderea persoanelor a căror activitate este legată de un izvor*

de pericol sporit pentru lumea înconjurătoare, fiind obligați să repare prejudiciul cauzat de acel izvor de pericol sporit, doar dacă nu demonstrează că prejudiciul se datorează unui eveniment în afara controlului.

În conformitate cu art. 1398 alin. (3) pe lângă făptuitorul nemijlocit, legea atrage la răspundere și alte persoane decât autorul, să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege, și anume: răspunderea comitentului pentru fapta prepusului (art. 1403 CC); răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un minor care nu a împlinit 14 ani (art. 1406 CC); și răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un minor între 14 și 18 ani (art. 1407 CC).

Răspunderea civilă intervine atât pentru persoana care acționează față de alta în mod ilicit, cu vinovăție, fiind obligată să repare atât prejudiciul patrimonial, cât și moral cauzat (art. 1398 alin.(1)CC), precum și pentru persoana care a cauzat prejudiciul prin fapte licite sau fără vinovăție (art. 1398 alin.(2) CC).

De asemenea, obligația reparării prejudiciului rezultă și din prevederile art. 3 lit.c) care prevede *responsabilitatea tuturor persoanelor fizice și juridice pentru prejudiciul cauzat mediului; prevenirea, limitarea, combaterea a poluării, precum recuperarea pagubei, cauzate mediului și componentelor lui din contul persoanelor fizice și juridice care au admis (chiar și inconștient sau din negligență) dauna.*

La momentul actual unicul document orientat spre asigurarea calității aerului înconjurător este Strategia de mediu pentru anii 2014-2023, care prevede crearea unui sistem integrat de management al calității aerului și reducerea emisiilor de poluanți în aer cu 30% până în anul 2023. Viziunea strategică a documentului de politică în domeniul mediului este

asigurarea unei protecții durabile a mediului prin dezvoltarea unui cadru instituțional și de politici eficiente în domeniu.[12]

Printre alte reglementări din legislația acivlă care au ca obiect protecția mediului, a aerului, putem menționa Legea privind protecția aerului atmosferic, nr. 1422/1997, *având ca obiectiv păstrarea purității și ameliorarea calității aerului atmosferic – componența mediului, prevenirea și reducerea efectelor nocive ale factorilor fizici, chimici, biologici, radioactivi și de altă natură asupra atmosferei, cu consecințe nefaste pentru populație și/sau mediul înconjurător* (art.1) [10]

Legea privind plata pentru poluarea mediului, nr.1540-XIII/1998, prin art. 2 alin. (1) *prevede răspunderea pentru persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare și pentru persoanele fizice, care desfășoară activitatea de întreprinzător, a căror activitate economică este generatoare de poluanți, iar printre obiective declară formarea fondurilor ecologice pentru finanțarea activității orientate spre ameliorarea calității mediului.* De asemenea legea stabilește modul de calcul, precum și a taxelor pentru poluarea mediului. [11]

Astfel, începând cu anul 2003 în Republica Moldova s-au adoptat un șir de instrucțiuni ce reglementează metoda evaluării prejudiciului cauzat diferitor componente ale mediului, printre care putem menționa: - Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat aerului atmosferic în rezultatul poluării de către sursele staționare, nr. 381 din 16.08.2004; - Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul, nr. 385 din 08.08.2004; - Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat resurselor de sol nr. 383 din

08.08.2004; - Instrucțiunii de evaluarea prejudiciului cauzat resurselor piscicole, Ordin nr. 206 din 07.10.2003; - Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat aerului atmosferic la gestionarea deșeurilor de producție și menajere; - Legea apelor nr. 272 din 23.12.2011 care stabilește mecanismele de protecție a stării apelor, prevenirea oricărei degradări ulterioare a apelor, protecția și restabilirea mediului acvatic, etc.

Desigur că nu pot fi incluse toate prejudiciile cauzate mediului în aceste instrucții, unele dintre ele constituie domeniul de reglementare a altor norme, precum Legea regnului animal, care stabilește pagubele aduse resurselor regnului animal sau Codul Silvic, care în scopul evaluării prejudiciului adus resurselor silvice, stabilește tarifele de calcul al cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin vătămarea arborilor și arbuștilor în dependență de categoria lor funcțională.

În Legea cu privire la resursele naturale, nr.1102/1997, sunt stabilite principiile de bază ale gestiunii resurselor naturale prin activitatea de reglementare, evidență și control al utilizării și reproducerii lor. Printre principiile de bază sunt stipulate: asigurarea unei folosiri durabile (ce nu duce la degradare) a acestora; prevenirea efectelor negative ale activității economice asupra resurselor naturale. [9]

Legea cu privire la activitatea hidrometeorologică, nr.1536-XIII/1998, prevede atribuțiile Serviciului Hidrometeorologic de Stat, care este instituția abilitată la nivel național. Prin intermediul Direcției Monitoring al Calității Mediului acesta efectuează monitoringul sistematic și prognoza operativă a poluării aerului, printre poluanții monitorizați fiind și ozonul troposferic.[8]

Inspectoratul pentru Protecția Mediului își desfășoară activitatea în baza Hotărârii Guvernului cu

privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat, nr.77 din 30.01.2004, care deține competență exclusivă în domeniul controlului și protecției mediului.

Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 din 29.05.2014 a instituit principiul „poluatorul plătește” care prevede că inițiatorul activității planificate suportă cheltuielile legate de evaluarea impactului asupra mediului și de minimizarea impactului negativ al activității planificate asupra mediului. În egală măsură, legea stabilește și obligația autorităților în soluționarea problemelor legate de impactul negativ asupra mediului. Astfel, trebuie de întreprins măsuri urgente până la primirea, în volum deplin, a dovezilor științifice despre impactul negativ al activității planificate asupra mediului. Dacă există motive întemeiate cu privire la impactul negativ asupra mediului al activității planificate, trebuie luate măsuri de precauție, iar în cazul unui impact semnificativ și ireversibil, activitatea respectivă urmează a fi interzisă. [11]

Răspunderea contravențională în dreptul mediului intervine atunci când faptele de degradarea mediului prezintă un pericol social mai redus, fiind incluse în categoria contravențiilor prin legi sau alte acte normative. La această formă a răspunderii juridice se recurge în dreptul mediului în situația săvârșirii contravențiilor de mediu (ecologice), ea prezentând o serie de avantaje cum ar fi: *procedura judiciară este rapidă, lucru favorabil reparării cu prioritate a prejudiciilor ecologice; măsurile dispuse sunt executorii; sancțiunile contravenționale se aplică de către agenți specializați.* [20]

În literatura juridică de specialitate a testăm o definiție a contravenției ecologice. Astfel, cercetătorul român, prof. univ., dr. E. Lupan definește contravenția

ca fiind „fapta ilicită săvârșită cu vinovăție, care prezintă pericol social mai redus ca infracțiunea, comisă în cadrul raportului juridic de dreptul mediului”[16, p.70]

În ce privește procedura contravențională în cazurile contravențiilor ecologice (de mediu), Codul contravențional nu stabilește anumite reglementări speciale, care ar stabili un regim procedural distinct. Prin urmare, din punct de vedere procedural contravențiile de mediu (ecologice) sunt examinate după regulile generale ale procedurii stabilite de Codul contravențional.

Persoanele fizice și juridice care desfășoară activități potrivnice regulilor cuprinse în normele privind protecția mediului oricare nu îndeplinesc obligațiile legale decurg din raporturile juridice de drept a mediului sunt pasibile de răspundere contravențională a cărei întindere este proporțională cu gradul de poluare cauzat, cu consecințele și pericolozitatea socială a faptei respective. [19] Faptul că răspund contravențional și persoanele juridice se explică prin aceea că lor le revine o serie de obligații specifice, în vederea asigurării desfășurării normale a relațiilor sociale cu privire la mediu. Amendă contravențională se aplică de către persoanele împuternicite în numele organelor puterii administrative. Răspunderea pentru poluare are un caracter obiectiv, ea putând interveni ori decâte ori mediul a fost poluat; gradul de poluare, consecințele negative cauzate mediului înconjurător și economiei, pericolozitatea socială a faptei sunt luate în considerare numai la stabilirea amenzii contravenționale.

Este necesar de menționat că legislația de mediu conține un spectru mare de norme care după natura lor reprezintă nu altceva decât norme contravenționale, fapt pentru care putem să ne permitem să spunem că legiuitorul ”abuzează” de posibilitatea de a

institui norme contravenționale în alte acte legislative decât Codul contravențional.

Legea privind protecția mediului înconjurător în art.28 prevede că inspectorii superiori de stat, inspectorii de stat, inspectorii superiori zonali și inspectorii zonali ai mediului au dreptul să examineze materiale despre contravențiile administrative în domeniul protecției mediului și să tragă contravenienții la răspundere în limitele competenței lor. De asemenea art.30 al Legii, prevede că statul recunoaște tuturor persoanelor fizice dreptul la un mediu sănătos, prin care se asigură, în conformitate cu legislația în vigoare dreptul de a se adresa, direct sau prin intermediul unor organizații, partide, mișcări, asociații, autorităților pentru mediu, administrative sau judecătorești pentru a asista acțiunile care aduc daune mediului, indiferent dacă agenții economici vor fi sau nu prejudiciați în mod direct; dreptul de a trage la răspundere persoanele, care au comis contravenții sau infracțiuni ecologice. În acest sens, trebuie să înțelegem că articolul 30 al Legii privind protecția mediului înconjurător oferă posibilitatea ca orice persoană să dispună de dreptul de a sesiza autoritățile publice în cazul unei contravenții de mediu (ecologice). [6]

Art. 56 din Legea Apelor stabilește că Inspectoratul pentru Protecția Mediului coordonează și exercită activitatea de inspecție și de control în domeniul folosinței și al protecției apelor, iar în scopul îndeplinirii atribuțiilor de control, inspectorii au dreptul de a întocmi actele corespunzătoare în cazul constatării faptelor care constituie contravenții în domeniul apelor.

Articolul 64 al Codului silvic prevede că factorii de decizie al serviciului silvic au dreptul, în limitele competenței lor, să constate contravenții, să întocmească procese-verbale privind încălcarea legislației silvice și cinegetice și să

le trimită spre examinare instanței de competență. Dacă există suficiente probe de încălcarea legislației silvice, a regulilor sau termenelor de vânătoare, au dreptul să exercite controlul obiectelor și al mijloacelor de transport și să ridice, în vederea confiscării, în modul stabilit, de la contravenient produsele silvice și cinegetice, uneltele cu care s-a comis încălcarea și actele aflate asupra lui.

Articolul 38 al Legii regnului animal, prevede că organele de stat de protecție și folosirea resurselor regnului animal au dreptul să tragă la răspundere administrativă contravenienții regulilor, normelor, termenelor stabilite și altor cerințe de protecție și folosirea resurselor regnului animal iar, după caz, să înainteze organelor de drept materiale pentru luarea măsurilor corespunzătoare.

Art. 96 alin.(3) al Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat prevede că colaboratorul serviciului special de pază al ariei naturale protejate beneficiază de drepturile și privilegiile de inspector al Inspectoratului Ecologic de Stat și al Serviciului Silvic de Stat și este în drept: a) să tragă la răspundere atât factorii de decizie, cât și cetățenii care au încălcat legislația privind ocrotirea naturii; b) să controleze permisele de acces în obiectele și complexele din fondul ariilor protejate, autorizațiile pentru efectuarea de cercetări științifice și valorificarea de resurse naturale; c) să rețină contravenienții și să-i predea la primărie sau la secția de poliție pentru a fi identificați; d) să efectueze, în limitele fondului ariilor protejate, controlul persoanelor și al vehiculelor și să sechestreze producția recoltată și uneltele folosite neautorizat; e) să întocmească procese-verbale despre încălcarea regimului de protecție și să le depună în organul competent pentru tragerea la răspundere contravenienților; f) să inspecteze, nestingherit și inopinat, teritoriile și

incintele unităților pentru a stabili respectarea legislației privind ocrotirea naturii; g) să stopeze sau să limiteze orice activitate ce contravine legislației privind ocrotirea naturii; etc. [7]

Astfel, în corespundere cu art. 98 al Legii sus-menționate, încălcarea prezentei legi atrage, după caz, răspunderea acivilă, administrativă sau penală, conform legislației în vigoare. În sensul legii, se consideră contravenții următoarele fapte: a) folosirea ariilor naturale protejate în alte scopuri decât în cele prevăzute de prezenta lege; b) organizarea fără expertiză ecologică a activității economice în ariile naturale protejate, precum și în zonele lor de protecție; c) deteriorarea sau distrugerea ariilor naturale protejate; d) nelichidarea urmărilor ecologice ale avariilor, catastrofelor și ale altor fenomene distructive; e) introducerea de plante și animale străine zonei respective, care poluează fondul genetic autohton; f) încălcarea regulilor de export al plantelor și animalelor luate sub protecția statului, etc. [7]

Cu regret, trebuie să constatăm că problema răspunderii contravenționale pentru contravențiile de mediu (ecologice) nu au constituit obiectul de cercetare al savaților, din care motiv, atât doctrina, cât și legislația noastră nu au o experiență bogată. În același timp, chiar și în manualele de dreptul mediului, problema legată de procedura contravențională în cazurile comiterii contravenției ecologice este reflectată foarte superficial [14, p.544-545], iar dacă se abordează această chestiune, se face referință, de regulă, doar la autoritățile care sunt competente să soluționeze cauza.

Infracțiunea de mediu reprezintă o categorie relativ nouă, de ultimă generație, în cadrul general al infracțiunilor. Ea are ca rezultat afectarea obiectivă a calității mediului sau punerea în pericol a acestei valori sociale. Infracțiunile

de mediu pot fi fapte comise sau omise săvârșite cu vinovăție sub formă de intenție sau culpă sub toate modalitățile lor.

Includerea infracțiunii ecologice în legea penală este dictată de agravarea situației ecologice în țară [4], și prin urmare legea penală prin art. 223 *incriminează încălcarea cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, precum și la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective de respectarea lor, dacă încălcarea a provocat: a) mărirea esențială a nivelului radiației; b) daune sănătății populației; c) pieirea în masă a animalelor; d) alte urmări grave.* [4]

Astfel securitatea ecologică, în mare măsură, este determinată și de starea componentelor mediului înconjurător, cum ar fi poluarea resurselor de apă, aerului atmosferic, diminuarea fertilității solului, poluarea transfrontalieră și altele care prezintă un pericol pentru securitatea ecologică. [18, p.32-38.]

De asemenea Codul penal incriminează și alte infracțiuni de mediu (ecologice): - Art. 224 Încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice; - Art. 225 Tănuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului; - Art. 226 Neîndeplinirea obligațiilor de lichidarea consecințelor încălcărilor ecologice; - Art. 227 Poluarea solului; - Art. 228 Încălcarea cerințelor de protecție a subsolului; - Art. 229 Poluarea apei; - Art. 230 Poluarea aerului; - Art. 231 Tăierea ilegală a vegetației forestiere; - Art. 232 Distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere; - Art. 233 Vânatul ilegal; - Art. 234 Îndeletnicirea ilegală cu pescuitul, vânatul sau alte exploatari ale apelor;

- Art. 235 Încălcarea regimului de administrare și protecția fondului ariilor naturale protejate de stat.

Legislația franceză. Protecția mediului este considerată o chestiune de interes național. În acest sens, ca o încununare a eforturilor legiutitorului francez de creare a unui sistem eficient de protecție a mediului, în anul 2002 apare Codul mediului, reglementare vastă ce conține dispoziții exhaustive referitoare la toți factorii de mediu, instituind unul dintre cele mai avansate sisteme de protecție a mediului din Uniunea Europeană.

Fiecare factor de mediu beneficiază de o protecție specială, adaptată specificului său: apa, aerul și atmosfera, parcurile și ariile naturale protejate, solul și subsolul etc.

Tipurile de răspundere care pot fi angajate, potrivit legislației franceze sunt: civilă, contravențională și penală.[30,p.10]

Identificarea și investigarea faptelor care constituie încălcări ale regulilor instituite pentru protecția mediului poate fi realizată de mai multe categorii de organe printre care: agențiile autorităților statale, ofițerii vamali, angajații Agenției Naționale a fondului Forestier, cercetătorii Institutului Francez de Exploatare a Mării. În îndeplinirea atribuțiilor lor, categoriile de agenții menționate anterior au puteri extinse, inclusiv posibilitatea de a pătrunde în toate locurile în care se presupune că au loc activități poluante.

Prin noutatea sa, prin reglementarea unor domenii care, la prima vedere, par lipsite de importanță (precum poluarea fonică sau cea vizuală), dar și prin severitatea normelor sale, Codul francez al mediului se impune ca unul dintre cele mai avansate acte normative din Uniunea Europeană în acest domeniu, contribuind, la înstituirea unui sistem de protecție a mediului extrem de eficient.

Legislația germană. Legislația de protecție a mediului este foarte vastă, fiind structurată pe mai multe direcții de acțiune: legislația privind colectarea deșeurilor, legislația nucleară și de protecție împotriva radiațiilor periculoase, legislația apelor, legislația privind substanțele chimice, legislația privind protecția solului, legislația privind protecția împotriva emisiilor poluante.

Printre principiile de dreptul mediului consacrate de legislația germană se menționează: principiul prevenirii și cel al protecției, principiul poluatorul plătește sau principiul cooperării.

Responsabilitatea pentru pagubele produse mediului poate îmbrăca forma răspunderii civile, penale sau contravenționale.

Legislația Statelor Unite ale Americii. Răspunderea penală în domeniul mediului este insituită de către legislația americană încă de la începutul secolului, în prezent ea regăsindu-se în toate sectoarele domeniului cercetat: apă, aer, deșeuri, protecția solului și a pădurilor.

În privința tipului de răspundere aplicabil în cazul încălcării normelor de mediu, sistemul nord-american instituie acele tipuri „clasice”: răspunderea civilă, administrativă și cea penală. Angajarea răspunderii penale poate atrage aplicarea unei pedepse privative de libertate sau a unei amenzi penale, în timp ce răspunderea civilă sau administrativă implică plata unor amenzi substanțiale.

Legislația finlandeză. Principalul izvor de drept penal îl reprezintă Codul penal finlandez. Prevederile acestuia se vor aplica atât faptelor comise pe teritoriul acestei țări, cât și unor fapte comise în afara Finlandei, dar îndreptate împotriva acestui stat sau al unui cetățean finlandez. Principalele sancțiuni prevăzute de acest act normative sunt: închisoarea, amenda sau prestarea unei munci în folosul comunității.

Domeniul infracțiunilor ecologice este reglementat de către capitolul 48 intitulat „Crime și delikte împotriva mediului” ce cuprinde 9 secțiuni și de către capitolul 48 a „Crime și delikte împotriva resurselor naturale”, cuprinzând un număr de 6 secțiuni.

Legislația belgiană. Dreptul comun în materia răspunderii de mediu îl reprezintă Codul civil belgian.

Pornind de la prevederile acestui act normativ, au fost legiferați mai multe statute federale și decrete regionale care consacră diferite regimuri de răspundere pentru poluare și pentru anumite tipuri de daune ecologice. Totuși, practica a demonstrat că această directivă de acțiune este inefficientă, motiv pentru care guvernul regiunii flamande a înființat o comisie a cărei sarcină este de a realiza un cod care să grupeze toate aspectele legate de protecția mediului. [29,p.1558]

Legislația belgiană prevede angajarea răspunderii pentru orice persoană fizică sau juridică ce cauzează pagube de la o instalație sau activitate clasificată ca atare, răspunderea revine operatorului acesteia. În cazul în care două sau mai multe persoane au săvârșit fapta, ele vor fi responsabile solidar. Prin legea din 4 mai 1999 legiuitorul belgian a adus o serie de modificări Codului penal și Codului de procedură penală instituind răspunderea penală a persoanelor juridice, inclusiv în cazul săvârșirii infracțiunilor de mediu.

Concluzii

Strategia primordială pe care autoritățile o au la dispoziție pentru implementarea politicilor de mediu este legislația. Așa cum poluarea (sub diversele ei forme) reprezintă o problemă reală și apare necesitatea unor mijloace legale de constrângere care să compenseze potențialele victime ale acestui fenomen, întrebarea care se poate pune în cazul de față este dacă într-adevăr reglementările pentru

protecția mediului sunt instrumentul legal optim pentru a rezolva această problemă?

Reducerea poluării aerului, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a celor provenite de la autovehicule, instalații poate aduce beneficii anuale de 2,5% din PIB.

Datorită aplicării principiilor economiei verzi în sectoarele economiei naționale, rata ocupației forței de muncă ar putea crește cu 10%–20%, în comparație cu situația existentă în următoarele sectoare: agricultură, energetică, transport, industrie și silvicultură. Aplicarea acestor principii favorizează creșterea calității serviciilor și a produselor, majorarea competitivității și exporturilor și, ca urmare, creșterea PIB-ului și bunăstării populației. De asemenea, promovarea economiei verzi va facilita atingerea priorităților de dezvoltare economică a țării, care include majorarea și, posibil, dublarea cotei industriei, agriculturii și comerțului în PIB, precum și va contribui la schimbarea pozitivă a balanței export-import.

Infracțiunea ecologică este acea faptă periculoasă ce constă în poluarea mediului (natural sau artificial), perturbarea activității de prevenire, reducere sau în lăturarea poluării, de natură să pună în pericol sănătatea oamenilor, animalelor și plantelor sau să producă mari pagube economiei naționale. Răspunderea penală, alături de celelalte forme ale răspunderii juridice specifice dreptului mediului este un mijloc represiv important pentru protecția și dezvoltarea mediului. Prin implicarea legii penale în protecția mediului, se urmărește realizarea, în primul rând, a uneia dintre funcțiile sale fundamentale, respectiv funcția preventivă (prevenția generală și prevenția specială).

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.08.1994, nr. 1

2. Codul Civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002 nr. 82-86

3. Codul Contravențional al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.01.2009, nr.3-6/15

Codul Penal al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 985 din 18.04.2002

4. Cod Penal Comentariu

5. Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16.06.1993

6. Legea privind fondularii lor naturale protejate de stat, nr. 1538 din 25.02.98.

7. Legea cu privire la activitatea hidrometeorologică, nr.1536-XIII din 25.02.1998

8. Legea cu privire la resursele naturale, nr.1102 din 06.02.1997

9. Legea privind protecția aerului atmosferic, nr. 1422 din 17.12.1997,

10. Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 din 29.05.2014

11. Strategia de mediu pentru anii 2014-2023

12. Duțu M. Tratat de dreptul mediului. București: C.H. Beck, 2007. P.544-545

13. S. Brînza, V. Stati, Tratat de drept penal, Partea specială, Vol. I, Chișinău, Tipografia Centrală, 2015, p. 1207.

14. Lupan E., Minea M. Șt., Marga A. Dreptul mediului. Partea specială. Tratat elementar. București: Lumina Lex, 1997.

15. Crețu A., Ardelean G. Particularitățile răspunderii subiective și obiective în dreptul mediului. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

16. Ulianovschi, X, Munteanu, V. Răspunderea penală pentru încălcarea normelor securității ecologice. În *Revista Institutului Național de Justiție, nr. 4 (35) 2015, p.32-38.*

17. Răspunderea juridică în dreptul mediului în conștient. Disponibil online pe: https://www.academia.edu/15577890/R%C4%82SPUNDEREA_JURIDIC%C4%82%C3%8EN_DREPTUL_MEDIULUI_%C3%8ENCONJUR%C4%82TOR accesat la 20.05.2019

18. Răspunderea juridică în dreptul mediului. Disponibil online

pe: <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/dreptul-mediului/capitolul-xii-raspunderea-juridica-in-dreptul-mediului/accesatla.20.05.2019>

Acte internaționale

19. Acordul de colaborare între Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale din Republica Moldova și Ministerul Resurselor Naturale și Protecției Mediului din Republica Belarus în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale (03 decembrie 2008, Minsk)

20. Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind cooperarea în domeniul protecției resurselor piscicole și reglementarea pescuitului în Râul Prut și în lacul de acumulare Sfînca – Costești (01 august 2003, Sfînca - Costești)

21. Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Regatului Danemarcei cu privire la cooperarea în scopul implementării Protocolului Kyoto din cadrul Convenției de Bază a Națiunilor Unite cu privire la Schimbările Climaterice (Copenhaga, mai 1998)

22. Acordul între Ministerul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului al Republicii Moldova și Ministerul Mediului al Republicii Polone privind colaborarea în domeniul protecției mediului și folosirii resurselor naturale (22 octombrie 2003, Chișinău)

23. Acordul între Ministerul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării teritoriului al Republicii Moldova și Ministerul Mediului și Protecției Teritoriului al Republicii Italiene privind colaborarea în domeniul protecției mediului (27 iunie 2002, Chișinău)

24. Protocolul între Departamentul Protecția Mediului înconștient al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Mediului înconștient al Ucrainei (19 noiembrie 1993, Kiev)

25. Acordul între Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului Republicii Moldova, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale al Ucrainei privind cooperarea în zona formată din ariile naturale protejate ale Deltei Dunării și Prutului de Jos, (5 iunie 2000, București)

26. Acordul între Departamentul Protecția Mediului înconștient al Republicii Moldova și Ministerul Resurselor Naturale și Protecției Mediului al Republicii Belaruse, în domeniul

protecției mediului înconștient (25 decembrie 1994, Chișinău)

27. Acordul între Departamentul Protecția Mediului înconștient al Republicii Moldova și Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România, în domeniul folosirii durabile a resurselor naturale (18 martie 1997, București)

Cărți și monografii, alte surse

28. Hodas, David Enforcement of Environmental Law in a Triangular Federal System, 1995, 54 Md. L. Rev.

29. Malingrey Philippe Introduction au droit de l'environnement, Paris, Edition Tec et Doc

30. Munteanu, Constantin Ecologie și protecția calității mediului. București, Editura Balneară, 2011

31. Bran. F. Ecologie generală și protecția mediului. București: Editura A.S.E., 2000, p.25.

32. Iordanov, R. Executarea prevederilor Convenției de la Aarhus în Moldova: Ghidul funcționarului public Eco-Tiras. Chișinău: „Elan Poligraf”, 2015

33. Răzvan, Călin Politica de mediu București, Editura Tritonic, 2007

34. Zamfir P. Ghidul Judecătorului în materia aplicării Convenției de la Aarhus, p.7

35. În Moldova, va fi implementat un nou concept de gestionare a deșeurilor solide <https://noi.md/md/societate/in-moldova-va-fi-implementat-un-nou-concept-de-gestionare-a-deșeurilor-solide>

36. Pericolul deșeurilor în lumea contemporană <https://www.romstal.ro/blog/pericolul-deșeurilor-în-lumea-contemporană/>

Sergiu TURETCHI,
USEM, doctorand, anul II,
Drept, jurist. GSM:
069359036;
e-mail: 123456789
turetchi@gmail.com